

Дідро Дені

Біографія

Дені Дідро, письменник, філософ-просвітитель, народився 1713 року у Франції, в містечку Лангр, в сім'ї ремісника. У 1732 р. став магістром мистецтв. З ранніх філософських праць відомі "Філософські думки" (1746), "Алеї, або Прогулянка скептика" (1747). Атеїстичний твір "Лист про сліпих для повчання зрячим" (1749) спричинив до арешту письменника. Вийшовши з в'язниці, Дідро став редактором "Енциклопедії, або Тлумачного словника наук, мистецтв і ремесел" (1751-1780) і зумів, разом з іншими просвітителями, зробити Енциклопедію системою наукових знань тієї епохи і зброєю в боротьбі з релігійною ідеологією. У філософських творах "Думки про пояснення природи" (1754), "Розмова д'Аламбера з Дідро", "Сон д'Аламбера" (1769) "Філософські принципи матерії і руху" (1770), "Елементи фізіології" (1774-1780) Дідро відстоював матеріалістичні ідеї, розглядаючи все суще як різні формоутворення єдиної нествореної матерії. Згідно з його вченням, матерія якісно різноманітна, в ній є початок саморуху, розвитку. Задовго до Ч. Дарвіна Дідро висловив здогад про біологічну еволюцію. Заперечуючи божественне походження королівської влади, Дідро дотримувався теорії суспільного договору, але зі страхом ставився до самостійного руху низів і пов'язував свої надії з освіченим монархом. В останній період життя схилився до ідеї республіки, але вважав її мало придатною в умовах великої централізованої держави. Дідро висловлювався за реалізм в італійській опері, висував ідею середнього жанру між трагедією і комедією, в якому відображалися б прикромі та радості у повсякденному житті людини третього стану, намагався внести в драму буденність, щоб наблизити те що відбувається на сцені до повсякденного життя: "Бесіди про Побічного сина" (1757) і "Міркування про драматичну поезію" (1758). Естетичний ідеал Дідро невіддільний від ідеалу соціального і морального. Герої його творів "Черниця" (1760), "Племінник Рамо" (1762), "Батько сімейства" (1756), "Жак фаталіст" (1773) дискутують про філософію і мораль, в цих образах втілено образ народу Франції з його життєлюбством і життєвою мудрістю. Дідро надавав величезного значення освіті і вихованню людини, хоча і не заперечував, що для розвитку дитини велике значення мають її анатомічно-фізіологічні особливості. Головне в цій справі – виявити природні здібності дітей і розвивати їх. На запрошення Катерини II в 1773 р. він приїхав до Росії, де на прохання цариці написав "План університету або школи публічного викладання наук для Російського уряду" і замітки "Про школу для молодих дівчат", "Про особливе виховання", "Про публічні школи" та інші, де розглянув весь спектр педагогічних проблем. Дідро виступив з проектом державної системи народної освіти на принципах загального безкоштовного початкового навчання та без поділення за станом. Він прагнув забезпечити фактичну доступність школи, вважав за необхідне організувати матеріальну допомогу держави дітям бідняків (безкоштовні підручники і харчування в початковій школі, стипендії в середній та вищій школі). Помер в 1784 р. в Парижі.